

SOTILASPOIKA

■ SOLDATGOSSEN ■

4/2023
22. joulukuuta

Sotilaspoikien Perinneliitto ry:n julkaisema lehti, 32. vuosikerta – Tidning utgiven av Soldatgossarnas Traditionsförbund rf., 32. årgång

TASAVALLAN PRESIDENTIN TERVEHDYS

Taakse jäävä vuosi muistetaan vuotena, jolloin Suomi liittyi puolustusliitto Naton jäseneksi. Uuden aikakauden myötä opettelemme ymmärtämään liittolaisia ja liittolaisuutta. Muutoksen tuulista huolimatta kannamme myös jatkossakin itse ensisijaisen vastuun oman maamme turvallisuuden takaamisesta.

Maailmalta kantautuneet uutiset ovat olleet viime aikoina synkkiä. Eikä turvallisuus ole mikään itsestäänselvyys tänä päivänä. Siksi voimme olla ylpeitä siitä, että kansainvälisissä vertailuissa maamme on arvioitu maailman vakaimmaksi ja onnellisimmaksi. Keväällä käydyt eduskuntavaalit osoittivat, että yli satavuotiaalla demokratiallammme on vankka pohja. Palvelumme toimivat ja voimme luottaa toinen toisemme.

Edistyksellemme kuuluu kiitos sotien sukupolvien kohtaan, jotka eivät ainoastaan pelastaneet Suomen itsenäisyyttä vaan myös rakensivat ja jälleerakensivat tämän maan. Kunniakansalaisiimme lukeutuvat myös sotilaspojat ja lottatyttöt, jotka vaaran uhatessa kasvoivat aikuisiksi nopeammin kuin olisi pitänyt. Heidän tukensa kotirintamalla oli kiistaton. Nuorimmat sotilaspoikatoimintaan osallistuneet olivat vain kymmenvuotiaita. Moni menetti terveytensä ja jotkut jopa henkensä. Olemme ikuisesti velkaa heidän teoistaan.

Toivotan kaikille sotilaspoika- ja lottatyttötoimintaan osallistuneille ja heidän läheisilleen oikein hyvää ja rauhallista joulunaikaa ja onnellista uutta vuotta.

REPUBLIKENS PRESIDENTS HÄLSNING

Det gångna året kommer att gå till historien som det år då Finland blev medlem i försvarsalliansen Nato. I och med den nya eran får vi lära oss att förstå allierade och allianser. Trots förändringarna kommer vi även framöver att själva bära huvudansvaret för säkerheten i vårt land.

Under den senaste tiden har vi fått dystra nyheter från hela världen. I dag är säkerheten inget vi kan ta för givet. Därför kan vi vara stolta över att vårt land i internationella jämförelser har rankats som det stabilaste och lyckligaste i världen. Riksdagsvalet i våras visade att vår över 100-åriga demokrati vilar på en solid grund. Vi har tjänster som fungerar och vi kan lita på varandra.

För våra framsteg vill vi tacka de generationer som uthärdade kriget och inte bara räddade Finlands självständighet utan först byggde upp detta land och sedan återuppbyggde det. Till våra hedersmedborgare hör också de soldatgossar och lottaflickor som på grund av den hotande faran fick växa upp snabbare än de borde ha gjort. Deras stöd för hemmefronten var obestridligt. De yngsta deltagarna i soldatgossarnas verksamhet var bara tio år gamla. Många förlorade sin hälsa och vissa till och med sina liv. Vi står i evig tacksamhetsskuld till dem för det deras insatser.

Jag önskar alla som deltagit i soldatgossarnas och lottaflickornas verksamhet och deras närstående en fridfull jul och ett gott nytt år.

Sauli Niinistö

Sauli Niinistö

Tasavallan presidentti

Republikens president

Puolustusvoimain komentajan tervehdys sotilaspojille ja lottatyttöille

Arvoisat sotilaspojat ja lottatyttöt

Maailma ympärillämme on murroksessa. Eurooppaa reunustaa väkivallan ja epävakauden kehä. Sota on käynnissä Ukrainassa ja Lähi-idässä. Jännitteitä ja epävakautta on myös Kaukasuksella, Balkanilla ja Pohjois-Afrikassa. Maamme itäisiä rajanylityspaikkoja on jouduttu loppusyksyn aikana sulkemaan. Liialliseen huoleen ei ole kuitenkaan syytä. Maatamme vastaan ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa ja voimme odottaa joulua tältä osin levollisin mielin. Valppaina meidän suomalaisten pitää kuitenkin olla.

Maanpuolustustahdon merkitys on tullut konkreettisesti esiin Venäjän jo kohta kaksi vuotta sitten Ukrainaan aloittaman laajamittaisen hyökkäyksen myötä. Ukrainan sitkeä puolustustaistelu ei onnistuisi ilman ukrainalaisten tahtoa puolustaa omaansa. Suomalaisten korkea maanpuolustustahto oli myös perusta puolustuksellemme maamme taistellessa itsenäisyydestään 80 vuotta sitten.

Sotilaspojat ja lottatyttöt osoittivat tuolloin esimerkkiä maanpuolustusvelvollisuuden konkreettisesta täyttämisestä maamme taistellessa itsenäisyydestään. Heidän vapaaehtoinen palvelus ja pyyteetön työ itsenäisyyden hyväksi on merkittävä osa Suomen historiaa ja selviytymistarinaa. Sotilaspoikien ja lottatyttöjen sekä koko yhteiskunnan ponnistelut sodan aikana loivat perustan sodan jälkeen rakennetulle kokonaismaanpuolustuksellemme.

Valmistaudumme nyt joulun viettoon ensimmäistä kertaa sotilasliitto Naton jäsenenä. Liittoutuneenkin vastuu Suomen puolustamisesta säilyy meillä suo-

malaisilla. Tuemme myös liittolaisiamme yhteisen puolustuksen tehtävissä niin rauhan kuin sodankin aikana.

Tarvitsemme myös Nato-jäsenenä koko yhteiskunnan panosta kokonaisturvallisuuden periaatteiden mukaisesti varmistaaksemme turvallisen Suomen. Kansalaisten osallistuminen maanpuolustukseen on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi myös nykyajassa. Tämä tukee Puolustusvoimien ja muiden viranomaisten valmiutta ja kykyä toimia monitahoisia uhkia vastaan.

Sotilaspoikaikäpolven arvomaailmaan kuuluivat maanpuolustustahto – suomalaisille tärkeiden asioiden puoltaminen. Vanhemman ja nuoremman sukupolven yhteisenä tavoitteena tulee olla tämän arvopohjan vaaliminen. Kun kansakunnalla on tahto puolustaa itseään ja itselle tärkeitä asioita, on perusta kunnossa. Tämä tahto on onneksemme tutkitusti Suomessa korkealla tasolla. Emme ole unohtaneet viime sotiemme arvokasta perintöä.

Toivotan sotilaspojille ja lottatyttöille sekä kaikille tämän lehden lukijoille rauhaisaa joulua ja turvallista uutta vuotta.

Puolustusvoimain komentaja
Kenraali **Timo Kivinen**

Puolustusministerin joulutervehdys

Arvoisat sotilaspojat ja lottatyttöt – hyvät perinnetoiminnan jatkajat

Meille suomalaisille vuoden viimeinen kuukausi on erityisen merkityksellinen. Samaan kuukauteen sijoittuu itsenäisyyspäivä, joulua ja uuden vuoden aatto. Jokaisella suomalaisella on oma tapansa juhliä näitä merkkipäiviä. Useimmille itsenäisyyden juhlimiseen liittyy tiettyä nöyryyttä, kiitollisuutta ja ylpeyttä. Jouluun taas liitetään sanomansa mukaisesti uskoa, toivoa ja rakkautta, joita tyypillisesti juhlistetaan perheiden ja läheisten kanssa. Uuden vuoden aaton riehakkaallakin juhalla alleviivataan jonkin uuden alkua. Erilaisuudestaan huolimatta näille juhlille yhteistä kuitenkin on se, että ne ovat ilon juhlia.

Vuoden lähestyessä loppuaan on myös tapana katsoa mennyttä vuotta.

Jo lähes kaksi vuotta kestänyt Ukrainan sota ja sen myötä Euroopan turvallisuustilanteen heikkeneminen jatkuvat huolestuttavasti. Sodan päättyminen ei valitettavasti ole vielä näköpiirissä. Lähi-Idän ennestäänkin hauras tasapaino on Israelin ja Hamasin sodan vuoksi jälleen uhattuna. Myös Tyynenmeren suunnassa Kiinan ja Yhdysvaltojen intressit ovat enenevässä määrin ristiriidassa keskenään. Vanha piinaajamme, CO-

VID-19 -viruskin on jälleen alkanut levitä. Nopeasti ajateltuna ei menneessä vuodessa ole liiaksi ilon aiheita ollut, joita joulun ajan juhliin muistaisimme.

Tämä ei kuitenkaan ole koko totuus. Maamme turvallisuuden kannalta vuosi on sisältänyt myös joitain ilon aiheita. Pikavauhdilla toteutunut Natojäsenyys muutti koko puolustusarkkitehtuurimme. Emme enää joudu miettimään yksin maamme puolustusta. Samaan kokonaisuuteen liittyy myös Yhdysvaltojen kanssa neuvoteltu puolustusyhteistyösopimus. Naton suurin jäsenmaa haluaa sopimuksella vielä erikseen tukea Suomen puolustusta kahdenvälisesti. Pohjoismaiden välinen turvallisuus- ja puolustusyhteistyö on niin ikään saavuttanut täysin uuden tason. Huolimatta globaalien turvallisuustilanteen tilas-

ta voidaan todeta, että Suomen turvallisuus on vuoden aikana parantunut merkittävästi. Tämä jos jokin on ilon aihe.

Sotilaspoikien ja lottatyttöjen panos maamme ja kansamme puolustuksessa sen vaikeimpina vuosina, oli kiistaton. Näiden nuorten – osin vielä lasten – valmius osallistua omalla panoksellaan maansa puolustamiseen toimikoon esimerkkinä vielä nykyäänkin. Siinä missä nyt rintamaveteraanien työn muistoa vaalii enenevässä määrin perinnejärjestöt, on myös sotilaspoikien ja lottatyttöjen työn muistaminen nykyään suuressa määrin perinnetoiminnan jatkajien harteilla. Jokaisen suomalaisen tulisi muistaa kiitollisuudella niitä, jotka itse osallistuivat sotien aikana sotilaspoikien tai lottatyttöjen toimintaan tai myöhemmin heidän perintönsä vaalimiseen.

Kiitän Sotilaspoikien perinneliittoa arvokkaasta työstään. Toivotan samalla kaikille – niin sotilaspojille ja lottatyttöille, kuin perinneyhdistyksen vapaaehtoisillekin rauhallista ja hyvää joulua.

Antti Häkkinen

Puolustusministeri **Antti Häkkinen**

Kuva: **Lauri Heikkinen** /
Valtioneuvoston kanslia

Sotilaspojat – unohdettu sotasukupolvi?

”Ovatko sotilaspojat niitä varusmiespalvelustaan suorittavia poikia?” Näin minulta kysyttiin eräässä kesätahtumassa. Kysymys osoittaa, että nimike sotilaspoika ei nuoremmille ikäluokille ole tuttu.

Onko sotilaspojat unohdettu, kun puhutaan sotasukupolvesta? Heidät ehkä mainitaan juhlapuheissa, mutta muutoin he jäävät usein – kuten naiset ja kotirintama – sotahistorian ”vilttiketjuun”.

Meidän on vielä tehtävä töitä, että sotilaspojat ja lottatyöt ymmärretään osaksi sotiemme sukupolvea, osaksi kokonaisuuden puolustusta, jolla pelastettiin maamme miehitykseltä ja Baltian maiden kohtalolta.

Sotilaspoikiin on luettava myös suojeluskuntien poikaosastojen jäsenet vuodesta 1928 alkaen, jolloin osastoja ryhdyttiin perustamaan. Olkoonkin, että sotilaspoika-nimike tuli käyttöön vasta 1941.

Vuonna 1940 poikaosastojen kokonaisvahvuus oli runsaat 36 000. Vanhimmat pojat joutuivat rintamalle, sillä talvisodan liikkeenalanpanossa käskykortteja jakanut 17-vuotias oli syksyllä 1944 jo 20–21-vuotias tuleva veteraani tai sankarivainaja – silti myös sotilaspoika.

On vaikeaa arvioida luotettavasti, kuinka paljon poikia oli kaikkiaan mukana suojeluskuntien poikatoiminnassa vuosina 1928–1944. Joskus kuulee sanottavan, että sotilaspoikia oli kaikkiaan noin 72 000. Heidät oli Suojeluskuntien yliesikunnan tilastojen mukaan enimmillään vuoden 1943 lopulla 72 187.

Olisiko syytä puhua 72 000:n sijaan vaikkapa sadasta tuhannesta sotilaspojasta, jotka vapauttivat ainakin kaksi divisioonaa kenttäkelpoisia miehiä rintamalle? Yhtään liioitteleminen!

Matti Hyvärinen
päätoimittaja

Soldatgossarna – en bortglömd krigsgeneration?

Är soldatgossarna de gossar som utför sin värnplikt? Den frågan ställdes mig i somras vid en tillställning. Frågan vittnar om att de yngre årsgrupperna inte är förtrogna med uttrycket soldatgosse.

Har soldatgossarna glömts bort, då man talar om krigsgenerationen? Möjligens omnämns de i festtal, men i övrigt har de ofta hamnat – liksom kvinnorna och hemmafronten – i krigshistoriens ”reservlag”.

Vi bör fortfarande sträva till att soldatgossarna och flicklottorna uppfattas som en del av krigsgenerationen, som en del av vårt helhetsförsvaret, som räddade vårt land från ockupation och de baltiska ländernas öde.

Till soldatgossarna bör vi också inräkna medlemmarna i skyddskårernas pojkvadlingar från och med år 1928, då man började grunda pojkvadlingar. Må så vara, men beteckningen soldatgosse togs i bruk först år 1941.

År 1940 uppgick pojkvadlingarnas totala styrka till drygt 36000. De äldsta gossarna hamnade på fronten, då 17-åringar som inkallats vid mobiliseringen till vinterkriget, redan på hösten 1944 var en 20–21-årig blivande veteran eller en avliden hjälte – dessutom också soldatgosse.

Det är svårt att tillförlitligt uppskatta hur många gossar som allt som allt ingick i skyddskårernas pojkvadlingar åren 1928–1944. Emellanåt påstås det att soldatgossarna var inalles 72000. Enligt skyddskårernas huvudstabs statistik var antalet som störst 72187 i slutet av år 1943.

Skulle det vara skäl att i stället för 72000 tala om 100 000 soldatgossar, som befriade åtminstone två divisioner fältdugliga män till fronten? Utan att ens överdriva!

Matti Hyvärinen
Huvudredaktör
Översättning: **Mårten Holmberg**

Puheenjohtajan kynästä

”Yleensä lottatyttöjen ja sotilaspoikien ’kohtalona’ on ollut muutama rivi muhkeissa historiategoksissa”. Tämä on suora lainaus **Seija-Leena Nevalan** kirjasta *Lottatyöt ja sotilaspojat* (Minerva Kustannus 2007).

Noinhan tuo on edelleenkin ja mikä kummallisinta, juhlapuheista pääsääntöisesti ohuttuu vieläkin sana *sotilaspojat*.

Täytyy muistaa, että sotilaspoikien perinne alkoi suojeluskuntatoiminnasta kiinnostuneille pojille suunnatuista oravakomppanioista jo vuosina 1918–1919. Oravakomppania-nimitys sai alkunsa Helsingin suojeluskuntien yhteyteen perustetun poikaosaston nimestä. Helsingin oravakomppania toimi vuosina 1919–1928, jonka jälkeen kaupungin suojeluskuntiin perustettiin erillisiä poikaosastoja uuden suojeluskuntaasetuksen mukaisesti.

Nyt Pääkaupunkiseudun sotilaspoikien ja pikkulottien perinnekilta on purettu. Samoin ovat purkautuneet muun muassa Keski-Pohjanmaan ja Etelä-Karjalan perinnekilat. Jälkimmäisen jäsenet siirtyivät Suur-Savon Sotilaspoikien Perinnekiltaan.

Oravakomppania-nimen rinnalla käytettiin myös termiä poikakomppania ainakin Turussa, missä suojeluskunnan yhtey-

teen perustettiin poikakomppania alle 17-vuotiaille pojille.

Vuodesta 1941 lähtien suojeluskuntien poikaosastojen joista tuli sotilaspoikia kenraaliluutnantti **Lauri Malmbergin** esityksen mukaisesti.

Tällä hetkellä lienee elossa 4 000–4 500 sotilaspoikaa, joista Sotilaspoikien Perinneliiton kiltojen jäseniä on vajaat 1 500.

Perinneliiton tärkeänä tehtävänä on vaalia sotilaspoikien kunniakasta perinnettä ja tuoda heidän panostuksensa isänmaan puolustamisessa meidän nuorempien sukupolvien tietoisuuteen.

Pitkään aikaan sodan jälkeen suojeluskunnista, lotista ja sotilaspojista ei oikein tohtinut puhua, mutta onneksi nykyään on vanhojen kavereiden mahdollista kokoontua muistelemaan menneitä. Näin tuli saottua monen sotilaspojan suusta vielä 1990-luvun alussa sotilaspoikien alkaessa perustamaan eri puolille maata omia kiltojaan.

Tällä hetkellä maassamme on 19 perinneliiton jäsenkiltaa.

Sotilaspoikien ja lottatyttöjen mainitsemiseen ja esille tuomiseen alkua on ollut pian enemmän kuin kiire, sillä niin sotilaspojat kuin lottatyötkin ovat jo varsin iäkkäitä.

Usein kuulee kysyvän, miten sotilaspoikia tuetaan tai kuinka heille saadaan etuuksia?

Viime hallituskaudella eduskunnalle tehtiin asiasta kysely, jota erään kansanedustajan avustaja alkoi valmistella kyselyllä sotilaspojista ja heidän tilanteistaan. Vastasin kysymyksiin tilanteen mukaisesti, mutta eduskunnan vaihduttua asia lienee hautautunut.

Monet killat painiskelevat varojensa niukkuuden kanssa voidakseen tukea jäseniään joko terveydenhoidossa tai arkisissa menoissa, kuten ruoka- ja hoitokuluissa.

Joillakin killoilla voi olla niin hyvä tilanne, että olisi varallisuutta, mutta jostakin syystä ei voi osoittaa tukea sitä tarvitseville. Onko sitten kysymys kohteista tai sääntöjen tulkitsemisesta, on kiltojen oma asia.

Perinneliitolla ja killoilla on yhteinen toive ja tahto, että käytettävissä olevilla voimavaroilla tukisimme omia kohteitamme. Sotilaspojat ja lottatyöt ovat lunastaneet toimillaan kailken tukemme.

Lopuksi jouluevankeliumia savoksi

”Niin hyö lähtivätti kiireen viikkoo ja löytivät Marijan ja

Joosephin ja lapsen, joka aperiuhessa muuta köllötti.

Tätä katellessaa hyö nyt kertasivat, mittee heille tästä pojesta olj jo puhuttu.

Kaekki olivat paementen tarinoeta kuullessaa ihan ällistyksissä.

Mutta Marija panj nämä kuulopuhheet tapahtunneesta tamalikkoon mieleesä ja vatvo niitä sitte iteksee aejan kansa.

Paemenet palasivat takasi työmualleen kiitellen ja ylistellen Jumaloo nyt siitä, mittee olivat suanna kuulla ja nähä. Kaekki olh ihan rikulleen niin kun heille olj iliminierattu.”

Savon murre: **Unto Eskelinen** (Ortodoksi.net)

Rauhallista joulun aikaa ja jaksamista uudelle vuodelle!

Juhani Manninen

Sotilaspoikien Perinneliitto ry
Puheenjohtaja

Från ordförändens penna

”I allmänhet har flicklottorna och soldatgossarna lott varit några rader i praktfulla historieverk”. Detta är ett direkt citat ur **Seija-Leena Nevalan** bok *Flicklottor och soldatgossar* (Minerva Kustannus 2007).

Så är det fortfarande och märkligt är att i regel glöms ordet soldatgossar i festtal ännu idag.

Man måste komma ihåg, att soldatgossarnas traditioner började redan under åren 1918–1919 i de s.k. ekorrkompanierna (oravakompanierna), som var avsedda för gossar intresserade av skydds-kårsverksamhet. Begreppet ekorrkompani var ursprungligen den pojkvadling som grundades inom Helsingfors skyddskår. Helsingfors ekorrkompani var verksamt åren 1919–1928. Därefter bildades i stadens skyddskårer separata gosseavdelningar i enlighet med den nya skyddskårs-författningen.

Nu har huvudstadsregionens traditionsförening för soldatgossar och flicklottor upphört. Likaså har bl.a. traditionsgille-

na i mellersta Österbotten och södra Karelen upplösts. Medlemmarna i det senare gillet har överfört till traditionsgillet för soldatgossar i Stor-Savolax.

Jämsides med uttrycket ekorrkompani användes också termen gossekompani åtminstone i Åbo, där man i anslutning till skyddskåren bildade ett gossekompani för pojkar under 17 år.

Fr.o.m. år 1941 blev pojkarna i skyddskårernas gosseavdelningar soldatgossar enligt generallöjtnant **Lauri Malmberg**s framställning.

För närvarande torde 4000–4500 soldatgossar leva, av vilka knappt 1500 är medlemmar i gillen som tillhör Soldatgossarnas Traditionsförbund.

Traditionsförbundets viktiga uppgift är att värna om soldatgossarnas hedersamma traditioner och framhålla deras insats i försvaret av fosterlandet för våra yngre generationer.

Länge efter skyddskårenas vågade man inte tala om lottor och soldatgossar, men som tur är kan gamla kamrater numera

mötas och tala om det förflutna. Så yttrade sig många soldatgossar ännu i början av 1990-talet, då soldatgossarna började grunda egna gillen i olika delar av landet.

Nu finns det i vårt land 19 medlemsgillen som tillhör traditionsförbundet.

Det börjar verkligen vara brådskande att framhålla soldatgossarna och flicklottorna, eftersom både soldatgossarna och flicklottorna redan är mycket ålderstigna.

Ofta frågas det, vilka understöd soldatgossarna får eller vilka förmåner de erhåller?

Under senaste regeringsperiod gjordes åt riksdagen en framställning om ärendet, som en riksdagsmans biträdare började förbereda genom att utfråga soldatgossar och flicklottor om deras situation. Jag svarade på frågorna, men när riksdagen byttes torde ärendet ha begravts.

Många gillen kämpar med knappa resurser för att kunna stöda sina medlemmar antingen med hälsovård eller vardag-

liga sysslor, såsom mat- och vårdavgifter.

Vissa gillen kan ha så bra situation, att det skulle finnas resurser, men av någon anledning kan man inte ge stöd åt de som behöver. Är det sedan fråga om ändamålet eller tolkning av föreskrifterna, det är gillenas egen sak.

Traditionsförbundet och gillena har en gemensam önskan och vilja, att de disponibla resurserna skall stöda våra egna syften. Soldatgossarna och flicklottorna har med sina åtgärder förvärvat rätten till allt vårt stöd.

Slutligen julevangeliet på Savolax-dialekt (läs texten i den finska ledaren).

En fridfull jul och må bra det kommande året!

Juhani Manninen

Soldatgossarnas
Traditionsförbund ry
Ordförande

Översättning:

Mårten Holmberg

Toimitus tiedottaa

räinen SA-kuva oli korkealaatuinen. Pahoittelemme laatuvirhettä.

Muistutamme vielä, että ensi vuonna ilmestyy vain kolme numeroa: helmikuussa, kesäkuussa ja lokakuussa.

Kaikki toimitukseen saapuneet jutut eivät mahtuneet tähän numeroon, joten ne siirtyvät julkaistavaksi helmikuun numeroon.

Ensi vuonna joulunumeroa ei enää ilmesty, joten nyt julkaistut joulutervehdykset ovat lajinsa viimeiset.

Sotilaspojan

seuraava numero ilmestyy 1. maaliskuuta.

Pyydämme kiltoja ja jäseniä lähettämään siihen tarkoitetun aineiston 24. tammikuuta mennessä.

Arkkipiispa Leon joulutervehdys

Jouluna vietämme maailman historiaa muuttaneen tapahtuman muistoa, Jumala syntyi ihmiseksi. Taivasten Kuningas valitsi syntymäpaikakseen juutalaisen Betlehemin kaupungin. Vain kaksi ihmistä oli todistamassa hänen syntymäänsä, Maria ja hänen kihlattunsa Joosef. Maria on Uuden testamentin ja kirkon äiti. Joosef on puolestaan Vanhan testamentin perinteen uskollinen palvelija. Mukana syntymäihmettä olivat todistamassa heidän lisäksi eläimet ja taivaan tähdet.

Betlehemin syntymän symbolit, luola, seimi ja tähdet ovat myös ennusmerkkejä Kristuksen viimeisistä hetkistä maan päällä. Betlehem ja Golgata ovat molemmat osa samaa suurta kertomusta, joka saa

täyttymyksensä pääsiäisenä. Tästä syystä molempiin suurin juhliin ortodoksinen kirkko valmistautuu neljänkymmenen päivän paastolla.

Keskuudessamme elää vielä koko joukko kristittyjä, joiden juuret ja sitä myötä myös kirkolliset perinteet ovat rajan takaisessa luovutetussa Karjalassa. Perinteisille karjalaiskodeille joulupaaston aika oli erityinen. Peilit peitettiin paaston ajaksi liinoilla, jotta välttäisiin turhalta koreilulta. Kulukset poistettiin hevosten valjaista, jotta niidenkään ääni ei rikkoisi hiljaisuutta. Liha suolattiin ja maito muutettiin rakkaksi, että ne säilyisivät juhlan ajaksi. Aterioilla nautittiin kasvista ja joskus kalaakin, sillä oli opittu tietämään, että ihmisen ruumiillinen ja hengellinen terveys tarvitsee pidättäytymistä. Erityisesti ihmisen hengellinen elämä tarvitsee määrätietoista irtaantumista aineellisudesta mutta myös kaikesta siitä, mikä vie meidät etäämmäksi Jumalasta ja läheisistämme.

Lähies parituhatta vuotta on kulunut siitä, kun Betlehemin seimessä makasi pikkuinen Jeesus-lapsi. Tuntemme kuitenkin edelleen tarvetta juhlaa tämän suuren tapahtuman muistoa. Kaipaamme kuulla yhä uudestaan joulun ajatonta ja ikuisista sanomaa: *"Jumala rakastaa meitä ihmisiä"*. Me kaipaamme rakkautta. Haluamme sitä antaa ja vastaanottaa. Maailman kylmyyden, levottomuuden ja ihmisten kesken vallitsevan epäluottamuksen keskellä saatamme kuitenkin kysyä, onko todellista rakkautta enää olemassa? Näihin kysymyksiin saamme tyhjentävän vastauksen joulun ikiaikaisesta sanomasta: *"Jumala rakasti ihmisiä niin paljon, että antoi ainokaisen Poikansa maailmaan"*.

Joulu on ennen kaikkea rauhan juhla, sillä juuri Kristus, Rauhan ruhtinas syntyy jouluyönä maan päälle. Rauha yksityisen ihmisen sielussa ja ihmisten keskuudessa on todella kallis asia, jota ei tulisi karkottaa lisäämällä rauhottomuutta.

Kantakaamme siis sisimmäsämme Kristuksen rauhaa. Olkaamme paimenten kanssa kedolla ja kuunelkaamme enkeleiden julistusta: *"Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa"*.

Kaikkea tätä ihmiseksi tullut Jumala tahtoo meidän keskuutemme tuoda tänäkin jouluna.

Haluan toivottaa kaikille *Sotilaspoika*-lehden lukijoille siunattua ja rauhallista Kristuksen syntymän juhlaa.

Leo
Helsingin ja
koko Suomen arkkipiispa

Sotilaspojan hartaushetki

Maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto?

Neljä lumipukuista sotilasta seisoo ryhdikkäinä graniittisen ja huurteen hopeoimalla patsaan ympärillä. Sankarihautausmaan joulukuusen valo välähtää kunniaavartiossa seisovien miekoista. Lisätunnelmaa luovat sankarihautaukselle sytytetty 456 kynttilää, joiden hehku täyttää lumisen maiseman. Jokaisen kaatuneen sotilaan hautakivi on harjattu lumen alta näkyville. Jokaisella kaatuneella on nimi ja oma elämäntarinansa. Hautakivessä olevan kahden vuosiluvun erotus kertoo siitä, että monen elämäntarina jäi liian lyhyeksi.

Tämä lapsuuden joulun kuuluva näky on painunut muistoihini ikuisiksi ajoiksi. Perheen kanssa kävimme joka joulun hautausmaalla katsomassa juhlaava kunniaavartiot ja yhden vahdinvaihdon. Tämä perinne kuuluu nykyään myös oman perheen jouluaikaan. Perinteet ovat tärkeitä ja niistä kannattaa pitää kiinni sukupolvesta toiseen. Symbolit, rituaalit ja perinteet tuovat pysyvyyttä erityisesti silloin, kun elämme muutosten aikoja.

Ensimmäisen joulun kertomuksessa mainitaan vartiojoita. He eivät seisoo kunniaavartiossa, vaan "paimenet vartioivat yöllä laumaansa". Kallista omaisuutta tuli vartioida pedoilta ja rosvoilta. Yössä tapahtuu yllättävä käänne. Taivaallista sotajoukkoa johtava Herran enkeli ilmoittaa paimenille ilosanoman syntyneestä Vapahtajasta, Jeesuksesta Kristuksesta. Enkelten viesti on selvä: "Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa". Paimenet jättivät hetkeksi laumansa ja lähtevät katsomaan syntynyttä lasta, Rauhanruhtinasta.

"Maan päällä rauha." Erityisesti näinä aikoina rauhan sanoma on ajankohtainen. Tämä vuosi on valitettavasti jäänyt mieleen kiristävistä kansainvälisistä ilmapiiristä ja sodan synkkyyydestä. Ukrainan kriisi on ratkaisematta. Rauhanruhtinaan synnyinmaa on muuttunut sotatantereeksi eikä ihmisen hyvästä tahdosta ole tietoaakaan.

Kaipaamme rauhaa kansainväliseen ilmapiiriin. Kun katselemme tänä päivänä maailman menoa, näemme paljon rauhottomuutta ja levottomuutta. Monenlaiset muutokset ympärillämme aiheuttavat rauhottomuutta ja levottomuutta ajatuksissamme. Silti joulunviesti on sama tänäkin jouluna. Se on enkelten viesti rauhasta, jonka Jumala lahjoittaa Poikansa syntymän kautta maan päälle. Se on ilosanoma syntyneestä Vapahtajasta. Viesti Vapahtajasta

Pekka Asikainen. Kuva: Puolustusvoimat

tulee ihmisiä rakastavalta Jumalalta. Hän antaa Poikansa syntyä maailmaan ihmiseksi, jotta meillä olisi rauha maan päällä ja sydämissä.

Jumala laskeutuu joulun sanomassa ihmisen tasolle Jeesuksessa Kristuksessa. Enkelten rauhanviestin kuullut voi kokea sisäistä rauhaa, vaikka ympärillä olisi levontantakin. Saamme jokainen kokea tätä rauhaa. Syntyneen Rauhanruhtinaan tarjoama rauha on sellaista lahjaa, joka luo elämäämme luottamusta Jumalan johdatukseen ja tulevaisuuden toivoa. Kaikki on lopulta lahjaa ja Korkeimman kädessä.

Hyvät ystävät! Kunniaavartio sankarihautausmaalla sijaitsevan patsaan ympärillä on jäänyt lapsuudesta mieleeni. Patsaan nimi on "Tais-telu on päättynyt". Siinä kolme jyrkää punagraniittista hahmoa ovat rauhanviestin kuultuaan pysähtyneet rukoukseen. Rauhan puolesta kannattaa edelleen rukoilla ja pysähtyä pohtimaan sen suurta arvoa. Rauha edellyttää tekoja ja sen eteen kannattaa tehdä työtä. Voimme jokainen tänä jouluna välittää rauhaa ja hyvää tahtoa kaikille lähimmäisillemme lähipiirissä ja laajemminkin.

"Jumalan on kunnia korkeuksissa, maan päällä rauha ihmisillä, joita hän rakastaa."

Toivotan kaikille *Sotilaspoika*-lehden lukijoille rauhallista joulua 2023 sekä Jumalan siunausta ja varjelusta vuodelle 2024!

Pekka Asikainen
kenttäpiispa

Joulua vietettiin myös sotavuosina

Joulu vakiintui suomalaisiin koteihin oikeastaan vasta sotavuosina. Toki herraskaisissa piireissä joulun vietto oli saanut jalansijaa jo itsenäistymisvaiheessa, mutta esimerkiksi hevosajelut joulukirkkoon yleistyivät vasta 1920- ja -30 luvuilla. Varallisuuden kasvaessa alkoi joulun vietto yleistyä ja tultaessa sotavuosiin joulua juhliittiin varsin yleisesti pienemmissäkin tölleissä.

Korttiannokset toivat rajoituksia

Vielä talvisodan kynnyksellä jouluruokana kuului kinkku ja puuro, joskin riisi oli kallista tuontiruokaa ja sitä olikin tarjolla nimenomaan vain jouluna. Jatkosota vei haaveet riisipuurasta vuosiksi, sillä kauppaarsto esti sen. Tällöin turvauduttiin kaura-, ruis-, ohra- ja mannapuuroon, sillä kotimaista viljaa oli pienin korttiannoksin saatavana. Samoin kävi kahvin osalta. Tarjolla oli vain kahvin vastiketta tai korviketta ja sitäkin 250 gramman korttiannoksina kuukaudessa aikuisille. Aluksi korvikkeessa oli hieman oikeaa kahvia, mutta kahvivarastojen loppuessa vastikkeessa ei kahvia ollut lainkaan. Tätäkin juomaa "höystettiin" sikurilla. Lapsille "sörrikahvia" ei edes tarjottu. Samoin kävi tupakan suhteen. Tuonti loppui ja kesun viljely pelloilla ja lantatun-kioiden reunamilla yleistyivät jatkuen vielä 1940-luvun lopulle asti.

Joulupukki kasvatti suosiotaan

Raskaat uutiset sotatantereita, pommitukset ja ankeat ajat vaivasivat jokaista. Kansakunta pyrki etsimään kaikista mah-

dollisuuksista edes hieman iloa ja lohdutusta. Niinpä huomio kiinnitettiin joulun ja etsittiin joulun vietosta lohtua ja iloa arkiseen elämään.

Kodit pyrkivät hankkimaan jouluksi jotakin tavanomaisuudesta poikkeavaa. Joulupöytään haluttiin loihtia mahdollisuuksien mukaan jotakin erikoista. Pyydettiin kalaa, teurastettiin possu tai vasikka, joitten turvin tehtiin myös vaihtokauppaa naapureiden kanssa. Tällainen toiminta kohotti yleistä mielialaa.

Tupaan haettiin joulukuusi ja koteja alettiin myös koristella. Tässä myös aseveljiksi nousseet saksalaisotilaat näyttelivät merkittävää osaa, sillä heille värikkäät joulukoristeet olivat tutumpia.

Vietetyn "pirssi"

Myös joululahjat näyttelivät virkistävää mielessä merkit-

tävää osaa. Niinpä muistan, kun minua yli seitsemän vuotta vanhempi veljeni oli hankkinut pukin konttiin joululahjaksi kermanvärisen hienon metallivalmisteen auton. Se oli todella hieno vieterivetoinen ihan todellinen "pirssi" ja siinä oli tuulilasi, avautuvat ovet, "rastista" kääntyvät etupyörät, käsijarru ja vielä "piippi". Se oli tietenkin iso ihastukseni, jota söpi esitellä jopa itselleen joulupukille. Voisinpa vain todeta, että riemu oli kymmenvuotiaalle pojalle rajaton.

Valitettavasti ehkä vuoden kuluttua tuon pirssin kulku katkesi, kun auton avaimella vedettävä vieteri meni poikki. Apuun tuli saksalaisotilas Eric, joka sai kotiloman Saksaan. Hän otti pirssin moottorin takapyörineen mukaansa aikoen korjauttaa sen lomamatkallaan. Hyvä suunnitelma ei kuitenkaan onnistunut, sillä sodan loppu alkoi pian häämöttää eikä Eric palannut yksikkönsä emmekä hänestä enää mitään kuulleet. Toki yritimme veljeni kanssa hankkia vaihtomoottorin, jonka saimme sovitteluksi takapyöräksi autoon,

1950-luvulle tultaessa alkoivat kodeissa kaikkialla joululot tuikia ja joulukuuset kynttilöineen koristeltiin lahjapakettien suojaksi. Kuva: Viirin kotiarkisto

Sotilaspoika, eläkkeellä oleva rovaniemeläinen koulutustarkastaja Hannes Viiri 90-vuotispäivänään 3.12.2022. Kuva: Maarit Siimoska

mutta voimanlähteeksi siitä ei ollut. Kauniina vaikkakin liikukumattomana koruna tuo kermankeltainen joululahjapirssi seiso piirongin päällä vielä vuosikymmenet, lapsuuden joulusta muistuttana.

Sotavuosien kummajaiset, "Molotovin verhot"

Vihdoin välirauhan solmimisen jälkeen saatiin ikkunoita peittävät mustat "Molotovin verhot" tunnetut pimennysverhot poistaa ja jouluksi voitiin luoda muutakin valoa, sikäli kuin valopetrolia tai kynttilöitä saatiin kauppoihin. Sehän tuntui jo juhlaa kun joulukuusi voitiin valaista kynttilöin ja tutkistella mitä lahjapaketti sisältävätkään.

Hannes Viiri

Rukajärven 14. D:n nuoriso- ja perinnepäivät Kajaanissa

Juhlalliset 14. Divisioonan nuoriso- ja perinnepäivät vietettiin Kajaanissa. Perjantaina 1.9.2023 aloitettiin juhllisella lipunnostolla Lehtikankaan koululla. Koulun oppilaat olivat mukana ja päivä jatkui kalustonäyttelyyn tutustumisella. Puolustusvoimat, Rajavartiolaitos, Poliisi sekä Palo- ja pelastuslaitos esittelivät toimintaansa.

14.Divisioonan perinneyhdistys ry vaalii Rukajärven suunnalla taistelleen 14. Divisioonan veteraaniperinteitä ja sen toiminnan painopiste on nuorisotoiminnassa. Perinnetilaisuuksia on järjestetty vuorovuosina jatkosodan 14.D:n rekrytointialueilla Kainuussa, Ylä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa. Tilaisuudet järjestetään yhteistoiminnassa alueen koulujen, joukko-osastojen ja maanpuolustusjärjestöjen kanssa.

Tavoitteena on veteraaniperinteen siirtyminen nuorempien sukupolvien tietoisuuteen. Koululaiset kiersivät pieninä ryhminä rastilta toiselle, joissa heille esiteltiin toimintaa. Joukossa oli myös heille suunnattuja toiminnallisia aktiviteetteja. Kevään aikana oli paikallisissa kouluissa järjestetty piirustus- ja kirjoituskilpailuja, joiden palkitseminen tapahtui kutusvierastilaisuudessa 2.9.2023. Tilaisuuteen Lehtikankaan kou-

Perinnepäivä alkoi ekumeenisella hartaudella. Sotilaat vasemmalta prikaatikenraali Manu Tuominen ja Rajavartiolaitoksen komentaja, kenraaliluutnantti Pasi Kostamovaara, Rukajärven 14.D:n veteraani Hannes Tuovinen, Kajaanin kaupunginjohtaja Jari Tolonen sekä toinen 14.D:n veteraani Pentti Oksman.

lulla osallistui 750 koululaista.

Ohjelma jatkui lauantaina 2.9.2023 ekumeenisella hartaudella, jossa palvelivat kenttävasti **Penna Parviainen** ja Kainuun ortodoksisen kappeliseurakunnan pastori **Heikki Harvola**. Tilaisuudessa kuultiin myös Penna Parviaisen yksinlaulua, joka liikutti kovasti juhlayleisöä. Tilaisuuden jälkeen siirryttiin nauttimaan juhlahouluun.

Pääjuhla oli Kainuun prikaatin sotilaskodissa, jonne saapui runsaslukuinen juhlayleisö. Paikalla oli myös perinneyhdistyksen jäseniä kuudesta paikallisosastosta Ilomantsista, Kajaanista, Kuhmosta, Lieksasta, Sotkamosta ja Ylä-Savosta. Kunniakansalaisiamme, sotiemme veteraaneja oli paikalla kaksi miestä.

Juhlapuhujana oli Rajavartiolaitoksen päällikkö, kenraali-

luutnantti **Pasi Kostamovaara**.

Puheessaan hän kertoi 14. Divisioonan komentajan, jääkärikenraalimajuri **Erkki Raappanan** urasta. Raappana oli erittäin merkittävä toimija jatkosodan aikana 14.D:n korpisotureille. Raappanan osalta suuret tapahtumat olivat vielä edessä. Mihin perustui hänen menestyksensä? Rajakomentajana hän kehitti erilaisia uusia keinoja sotilaiden menestymiseen

rintamalla. Hän tunsu alaisensa ja arvosti miehiään. Kainuun miehet olivat sitkeitä korpisotureita, samoin Pohjois-Karjalan ja Ylä-Savon soturit jaksivat taistella.

Nykytilanteesta Kostamovaara totesi, että tilanne on muuttunut kovasti lyhyessä ajassa. Rajavartiolaitos pysyy entisellään huolimatta Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainaa vastaan. Tilanne on edelleen vakava ja rauhallinen sekä hallinnassamme. Rajavartiolaitos tehosti toimintaansa jo Venäjän miehittäessä Krimin. Turvallisuustilanteeseen suhtaudutaan vakavasti ja valmiuksia parannetaan edelleen niin maalla kuin merelläkin. Harjoituksia on lisät-

ty ja kalustoa parannettu uusilla hankinnoilla.

Suomen valtio on toiminut oikeaan suuntaan turvallisuuden parantamiseksi. Rajavartiolaitoksen ja merivartioston valmiutta on nostettu ja lisäksi rakennetaan väestöaitaa itärajalle. Suomen pitää varautua tuleviin aikoihin, jotka voivat tuoda monenlaisia häiriötekijöitä.

Lopuksi Kostamovaara kiitti kaikkia toimijoita ja perinnepäivien viettoon osallistuneita.

Teksti: **Aila Alasalmi**

Kuvat: **Martti Huusko**

Lipunnosto Lehtikankaan koululla Kajaanissa.

Retki Kuhmon Jyrkänkosen puolustusasemalle

Kainuun Sotilaspoikien Perinekilta ry teki kesäretken Kuhmoon 13.7.2023. Kiltamme jäseniä oli mukana 12. Kuhmon Reserviläiset ry:n puheenjohtaja **Ilmo Pulkkinen** oli meitä vastassa ja toimi oppaana. Esitelyn jälkeen Pulkkinen kutsui meidät kahville **Korpilinnaan**.

Tutustumiskohteena oli Jyrkänkosen talvisodan taistelupaikka. Kuhmon reserviläiset ylläpitävät aluetta, jossa heillä on kesäisin avoinna **Talvisotaukikohta**. Puolustusaseman näytelyssä on esillä muun muassa

neuvostoliittolainen T-26 -panssarivaunu, suomalaisten käyttämä 37 mm Bofors-panssarintorjuntatykki, useita kenttätykkejä, kranaatinheitimiä ja muuta kalustoa. Alueella on myös lottaperinnettä esittelevä huone.

Museoalue on auki kesäisin. Ilmo Pulkkinen kertoi, että museo on suosittu retkikohte ja varsinkin tänä kesänä kävijämäärät ovat lisääntyneet; samana päivänä voi olla jopa viisikin bussilastillista porukkaa.

Reserviläiset ovat pitäneet alueesta hyvää huolta raken-

taen uusia rakennuksia. Viime kesänä alueelle siirrettiin taloilla reilun 100 m²:n suuruisen hirsitalon käytettäväksi esitelykohteena ja erilaisiin tilaisuuksiin. Aiemmin reserviläiset ovat rakentaneet pienemmän kahvilana ja majoitustilana käytettävän Korpilinnan. Kuh-

mon suojeluskunnan talon nimi oli Korpilinna.

Tukikohdan rakenteita kuten panssariesteitä ja ampumahautoja uusittiin ja entisöitiin Kuhmon kaupungin sekä Maanpuolustuskoulutuksen (MPK) toimesta 1990- ja 2000-luvuilla.

Teksti: **Asko Tolonen**

Jyrkänkoscilla on entisöity panssariesteitä, ampumahautoja ja muita puolustusaseman rakenteita. Vertaa kaivannon kulkua SA-kuvan kaivantoon. Kuva: Helena Tolonen

Kuhmon reserviläisten Ilmo Pulkkinen esitteli ranskalaista järeää kanuunaa 120 K 78. Kuvassa vasemmalta Eero Vilen, Viljo Tuhkanen, Ilmo Pulkkinen, Raimo Tervo, Veikko Rusanen ja Veikko Hakkarainen. Kuva: Asko Tolonen

Talkoilla siirretty hirsitalo. Kuva: Asko Tolonen

Retkeläiset Korpilinnan rappusilla. Kuva: Ilmo Pulkkinen

Talvisodan sotilaita Kuhmossa 1.2.1940. Kuva on mahdollisesti otettu Jyrkänkoscilla. SA-kuva

Talvisodan taistelu Kuhmon Jyrkänkoscilla

Linnoitustyöt Kuhmon alueella alkoivat lokakuun lopulla 1939. Painopiste oli Saunajärven kannaksella, jossa rakennettiin pääpuolustusasemaa edulliseen maastonkohtaan. Kenttävarustuksia tehtiin myös muualle, kuten Jyrkänkoscille. Alueella tehtiin linnoitustyötä myös talvisodan jälkeen ja puolustusasema kuuluu osana **Salpa**-asemaan.

Puna-armeijan 54. Vuoristodivisioonan eteneminen pysäytettiin Jyrkänkoscilla joulukuussa 1939, vain 13 kilometriä Kuhmon keskustasta. Tämän jälkeen taistelut laantuivat kunnes suomalaisten joukkojen vastahyökkäys käynnistyi 29.1.1940.

Erillinen pataljoona 14 (Er.P 14) joutui irtautumaan Saunajärven pääpuolustusasemasta jo 5.12.1939. Seuraava suomalaisten puolustusasema oli Rastilla, noin 7 km itään Jyr-

känkoscilla, jossa taistelukoketus saatiin seuraavana päivänä. Painopiste oli Saunajärven kannaksella, jossa rakennettiin pääpuolustusasemaa edulliseen maastonkohtaan. Kenttävarustuksia tehtiin myös muualle, kuten Jyrkänkoscille. Alueella tehtiin linnoitustyötä myös talvisodan jälkeen ja puolustusasema kuuluu osana **Salpa**-asemaan.

Taistelukoketus saatiin Jyrkänkoscilla 13. joulukuuta, kun vihollinen yritti rakentaa siltaa tuhotun tilalle. Vihollisen pioneerit kaatuivat suomalaistukikohdan konekiväärituleen. Uusi hyökkäysyritys tapahtui yöllä 18.-19. joulukuuta, jolloin vihollinen yritti myös koukkausta Särkijärven alueelle, noin kolme kilometriä Jyrkänkoscilta länteen. Molemmat hyökkäykset torjuttiin, eikä isompia taisteluja tämän jälkeen Jyrkänkoscilla käyty.

Teksti: **Asko Tolonen**

Lähteitä:
visitkuhmo.fi
sotamuistomerkit.fi

Keski-Pohjanmaan kiltä purettiin

Kyllä, kyllä se on totta. Sotilaspoikien perinnekilta Keski-Pohjanmaalla on tullut tiensä päähän.

Yli 70 000 sotilaspoikaa ja pikkulotat lisäksi, oli kirjoissa ja kansissa tekemässä töitä, joita rintamalla olevien puolustajien olisi pitänyt tehdä. Kuinka suuri se apu oli, sitä ei meidän ikäluokka täysin ymmärrä, eikä tarvitsekaan. Sen tietää vain yksin suomalainen sotilaspoika.

Maanantaina 25.9.2023 oli kiltamme ensimmäinen yleinen purkamiskokous. Kun ilmoitettiin liittoon asiasta, että lakkautamme Keski-Pohjanmaan Sotilaspoikien Perinnekillan, sain puheenjohtaja **Juhani Mannin** selältä opastuksen että se on purkamista.

Lakkauttaminen tapahtuu ulkopuolisen toimesta ja purkamisen johtokunnan toimesta. Yks' lysti ryki tai yski, sanottiin ennen vanhaan, jos ei heti käsittänyt.

Yli yhdeksänkymppiset eivät enää pääse kokoontumaan, vaikka kuinka halusivat.

Purkamiskokous pidettiin Kannuksessa tutuissa *Kitinkan-*

”

Yli yhdeksänkymppiset eivät enää pääse kokoontumaan, vaikka kuinka halusivat.

nuksen tiloissa. Koolla oli kuusi jäsentä ja kaksi ulkopuolista.

Perinteen mukaan aloitimme pienellä juhlahetkellä. Veteraanikvartetti lauloi laulun *Vala*, johon kaikki yhtyivät.

Laulun jälkeen everstiluutnantti evp **Esko Hirviniemi** piti juhlapuheen. Kohteliaan pitkä puhe käsitteli maailman tilannetta sotilaan ja siviilin näkökulmista. Mieleemme jäivät sanat luottamus, uskollisuus ja turva, pienellä viittauksella myös ylöspäin.

Kun veteraanikvartetti oli paikalla, saimme vihjeen laulaa komean laulun *Nyt päivä laskee, yön varjoon vaipuu...*

Ansiomitalit ja pöytästan-

Veteraanikvartetti virittäytyy.

daarit jaettiin ansiotuneille ja hallituksen jäsenille: **Marja-Leena Eronen-Santakallio** pronssinen, **Kaija Jestoi** kultainen, **Jarmo Eronen** hopeinen ja **Martti Korhonen** kul-

tainen.

Lisäksi jaettiin Sotilaspoika-plaketilla varustetut muistokilvet kiinnitettäväksi perinnehuoneiden seinään Nivalaan, Kannukseen, Haapajär-

velle ja Kalajoelle sekä muistokilpi Kalajoelle pystytettävään muistokiveen. Kilvessä kiitetään pikkulotia ja sotilaspoikia heidän tekemästään työstä. Ylivieska ja Kannus ovat mu-

kana avustamassa kivihankintaa. Ansiomitalit ja pöytästanit jakoivat **Esko Hirviniemi** ja **Timo Leiviskä**.

Kokous sujui ongelmitta ja ilman isompia keskusteluja ja väantöjä. Työjärjestys oli sääntöjen mukainen ja pykälät selvät. Jäseniä vuonna 2023 oli 58, joista kannattajajäseniä 10 ja perhejäseniä 2. Kahvit oli varattu lopuksi.

Poistuessamme huomasimme Kannuksen Eläkeläisten ulkoilmatapahtuman, jossa oli haitarimusiikkia ja makkaratarjoilua. Haukattiin grillimakkaraa. Lauloimme mukana ja sitten kotia kohti!

Kuukauden kuluttua tapaamme samoissa merkeissä samalla paikalla viimeisessä vuosikokouksessa.

Sotilaspojat ja kiltalaiset kiittävät, jos jouluksi saadaan vielä tämän vuoden viimeinen ja kiltamme viimeinen *Sotilaspoika*-lehti, jonka voi ensi vuodeksi tilata erikseen!

Teksti: **Martti Korhonen**
Kuva: **Jarmo Eronen**

Jäi jälki historiaan

Keski-Pohjanmaan Sotilaspoikien Perinnekillan viimeinen juhlakokous, jossa tehtiin toinen purkupäätös, pidettiin *Kitinkan*nuksessa 30.10.2023.

Tervehdys sanat lausui kiltan kunniapuheenjohtaja **Juha Eronen** ja juhlapuheen piti perinneliiton puheenjohtaja **Juhani Manninen**. Puheessaan hän totesi, että liiton toiminnan kulmakivet ovat koti, uskonto ja isänmaa. Sotilaspoikaperinne elää ja kiltä jättää jälkensä historiaan, vaikka sen toiminta nyt päättyy. Lisäksi hän muistutti, että puretun killan jäseniltä päättyy *Sotilaspoika*-lehden tilaus. Lopuksi hän kiitti purkautuvaa kilttaa perinteen talentamisesta jälkipolville.

Keski-Pohjanmaan Sydänpöytä tervehdyksen toi **Kaija Jestoi**, Tammenlehvän Keski-Pohjanmaan perinneyhdistyksen tervehdyksen **Risto Pouttu** ja Sotainvalidien Veljesliiton Keski-Pohjanmaan piirin tervehdyksen everstiluutnantti evp **Esko Hirviniemi**.

Kokouksen kevennyksenä nähtiin kiltan varapuheenjohtajan, **Jarmo Eronen** huikeita taikatemppeja. Vaikka kirjoittajalla oli tilaisuus seurata temppeja lähietäisyydeltä, niin temppejen jutut eivät auenneet. Mutta nehan olivatkin taikatemppeja.

Päätössanoissaan kiltan kunniajäsen, sotilaspoika **Veikko Junttila** muisteli perhettään ja sota-ajan tapahtumia.

Lopuksi Juha Eronen totesi haikkeana: ”Oli mahtavaa aloittaa ja oli mahtavaa lopettaa toimintamme isänmaallisessa hengessä - eläköön isänmaa!”

Teksti: **Matti Hyvärinen**

Takana vasemmalta: Matti Hyvärinen, *Sotilaspoika*-lehden päätoimittaja Jyväskylä, Pertti Rahja Kalajoki, Jarmo Eronen Haapajärvi, Olli Roiko-Jokela Kannus, Esko Hirviniemi Haapajärvi, Kaija Jestoi Kokkola, Juhani Manninen, perinneliiton puheenjohtaja Hirvensalmi, Marja-Leena Eronen-Santakallio Riihimäki ja Risto Pouttu Kannus. Edessä vasemmalta Pasi Jaakonaho Haapajärvi, Heikki Sytelä Nivala, Veikko Junttila Nivala, Juha Eronen Haapajärvi, Matti Rahkola Kalajoki ja Martti Korhonen Kalajoki. Kuva: Johanna Högbäck

Tervehdys sanat lausui Juha Eronen. Kuva: Matti Hyvärinen

Killan sotilaspojat. Istumassa vasemmalta Pasi Jaakonaho, ensimmäinen sihteeri ja taloudenhoitaja Haapajärveltä, Heikki Sytelä, kunniajäsen Nivalasta, Veikko Junttila, kunniajäsen, sihteeri ja taloudenhoitaja Nivalasta sekä Juha Eronen, kunniapuheenjohtaja Haapajärveltä. Takana vasemmalta Olli Roiko-Jokela, killan jäsen Kannuksesta ja Matti Rahkola, viimeinen puheenjohtaja Kalajoelta. Kuva: Matti Hyvärinen

Taikuri Jarmo Eronen avustajinaan Juhani Manninen ja Esko Hirviniemi. Kuva: Matti Hyvärinen

Muistokiven vuosipäivä Haminassa 17.6.2023

Haminan Kesäpuistossa järjestetyn tilaisuuden avasi Etelä-Kymenlaakson Veteraanien Perinnekuoro, joka esitti **Inna Heikkilän** johdolla **Aimo Mustosen** ja **F.E. Sillanpään** *Sillanpään marssilaulun*.

Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekullan puheenjohtaja **Matti Paananen** valotti puheessaan *Suojeluskunta- ja Sotilaspoikien muistomerkkin* toteutumista ja paljastamista kiltamme ja yhteistyötahojen toimesta vuonna 2006.

Sotilaspoikia oli sotiemme aikana enimmillään yli 72 000 ja lottatyttöjä yli 48 000, pääasiassa 10-17-vuotiaita. Työt olivat moninaisia: maaseudun töitä, kaikenlaista keräystyötä, muun muassa romunkeräystä ja paperia, lähetintehäviä, valvontaa, jopa vaarallista desanttien jäljitystä, kuten surulla tiedämme. Sotilaspojista uhrasi henkensä yli 140 nuorta miestä. Nämä pojat olivat vapaaehtoisissa maanpuolustuksen hyväksi ja heidän panoksensa oli suuri.

Omassa killassamme on aitoja sotilaspoikia vielä 47 ja kolme lottatyttöä. Keski-ikä sotilaspojilla sekä lottatyttöillä on

Etelä-Kymenlaakson Veteraanikuoro, johtajanaan Inna Heikkilä. Muistokivellä vasemmalta Hannu Kiri (kitalippu), Olli Hokkanen (Suomen lippu), Pekka Ivakko ja Teuvo Kemppinen.

Vuosipäivään osallistujia. Vasemalla kukkalaitteen laskijat Matti Haapanen ja Risto Rahkonen.

Suojeluskunta- ja Sotilaspoikien muistokivi Haminan Kesäpuistossa.

”

Sotilaspojista yli 140 nuorta miestä uhrasi henkensä.

92 vuotta. Kiltamme vaalii ja tulee vaalimaan sotilaspoikaperinnettä nyt ja tulevaisuudessa.

Kukkalaitteen laskivat edellinen varapuheenjohtaja **Risto Rahkonen** ja edellinen puheenjohtaja **Matti Haapanen**.

Kuoro esitti **Heikki Klemetin** *Oi kallis Suomenmaa*.

Lopuksi siirryimme Kahvila-olohuone Jaspikseen kahville, jonka yrittäjä **Hannah Honkanen** oli perinteisesti varannut käyttöömmä tyttärensä **Susa Jurvansuun** toimiesä nykyisin vastuuhenkilönä. Tarjoilu oli huoliteltua ja kahvi sekä leivonnaiset maukkaita.

Jaspiksessa kuoro esitti kiltan tunnuslaulun *Nuoret sankarit*, jonka ovat tehneet **Juhani Leinonen** ja **Pertti Rainio**.

Tilaisuus on perinteinen, arvokas ja isänmaallinen, jolle annetaan suuri arvo myös jäsenkuntamme ulkopuolella.

Teksti: Pentti Snygg
Kuvat: Matti Paananen

Sotilaspoikien osastolla jo useampana vuonna vierailleet **Lea Timonen-Hokkanen** ja **Johannes Hokkanen**.

Museoiden yö sai väen liikkeelle Mikkelissä

Museoiden yö -tapahtuman järjestää Mikkelin kaupungin kulttuuripalvelut, Mikkelin kaupungin museot, Jalkaväkimuseo, Sodan ja rauhan keskus Muisti sekä Mikkelin valokuvakeskus.

Museoiden yö on toteutettu vuodesta 2016 alkaen, paitsi koronasyksynä 2021, koulujen syyslomaviikolla.

Tapahtuma on saavuttanut vuosittain yleisön suuren suosion.

Reilut 3000 kävijää

Tämän vuotiseen tapahtumaan osallistui Jalkaväkimuseolla reilut 3000 kävijää tutustuen museoalueen eri kohteisiin, joista yksi oli *Sotilaspoikien osasto*.

Osastolla kerrottiin sotilaspojista ja heidän toiminnastaan sotiemme aikoina. Heidän tekemisistään suhteutettiin sotiemme kokonaisuuteen

muistuttaen kuinka monet aikuisikädet "vapautuivat" muihin tehtäviin, kun 72 000 sotilaspoikaa hoiti heille uskotuja toimia.

Keskustelut innoittivat etenkin nuoria naispuolisia museovieraita kyselemään ja tietämään noista ajoista ja poikien suorittamista tehtävistä.

Lehdet menivät kuin kuumille kiville

Esittelijöiden **Raimo Mikkosen** ja **Juhani Mannisen** jakamina *Sotilaspoika*-lehdet menivät kuin kuumille kiville jo parin ensimmäisen tunnin aikana. Lehtiä oli liki 400 kappaletta. Muutama *Sotilaspoikien Perinneliitto 1991-2021* -historiakirjakin löysi uuden kodin.

Teksti ja kuva:
Juhani Manninen

Museoretkellä Tuusulassa

Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekilta teki päiväretken 23.5.2023 Tuusulaan sekä Ilmatorjuntamuseoon että Lottamuseoon JaPi-Matkat Oy:n bussilla. Matkanjohtajana oli **Tero Tili** totuttuun tapaan.

Ilmatorjuntamuseolla piti eversti evp **Ahti Lappi** aluksi mielenkiintoisen esitelmän Ukrainan sotaan liittyvistä asioista sotilaalliselta kannalta katsottuna. Esitelmän jälkeen tutustuimme museoon entisen haminalaisen **Matti Kulmalan** eloisalla opastuksella. Sen jälkeen nautimme kiltamme tarjoamat kahvit museon kahviossa.

Ilmatorjuntamuseolta siirryimme Lottamuseoon, jossa meille oli järjestetty Lottakanttiinissa keittolounas runsaalla alkusalaatilla. Opastetulla kierroksella tutustuimme museon mielenkiintoisiin aiheisiin ja esineistöön.

Eversti evp **Ahti Lappi**

Täysi päivähän antoisassa ja mielenkiintoisessa retkessä meni. Jäi silti vielä paljon tutkittavaa museoissa seuraavik-

Retkeläiset Lottamuseon päädyssä

sikin kerroiksi. Retkeläisiä oli 27; ilman heitä ei kiltamme retkiä järjestäisi.

Teksti ja kuvat:
Matti Paananen

Matti Kulmala esittelee Ilmatorjuntamuseota.

Kunnianosoitus veteraaneille: ”Kovia äijiä”

Kuten koko Suomessa, 10. marraskuuta 2023 on myös Janakkalan lukion Tervakosken toimipisteessä tavanomaisesta poikkeava päivä. Kaikki tietävät, että Helsingissä saatetaan hautaan Suomen 10. presidentti **Martti Ahtisaari**.

Annos historian havinaa on samana päivänä tarjolla siinäkin, kun Kanta-Hämeen Sotilaspoikien perinnekillan edustajat vierailevat koulussa. He kertovat lukion 2. luokan 18 oppilaalle muun muassa Suomen historian kriittisimmistä vaiheista ja vapaaehtoisesta maanpuolustustyöstä.

Käynti on osa killan kouluohjelmaa. Tarkoituksena on käydä mahdollisimman monessa Kanta-Hämeen kouluissa kertomassa muun muassa sotilaspoikien toiminnasta, mutta käydä läpi myös vuodet, jolloin Suomi taisteli olemassaolostaan.

Kiltaa edustavat sen puheenjohtaja **Lauri Toivanen** ja killan aktiivinen jäsen **Heikki Kauppi**. Toivanen kertoo muun muassa Suomen historian keskeiset vaiheet ja puhuu myös nykypäivästä. Kauppi keskittyy talvi- ja jatkosotaan ja eritoten Hämeenlinnan pommituksiin.

Valitettavasti paikalla ei nyt ole yhtään ”oikeaa” sotilaspoikaa. Aika tekee vääjäämätöntä työtä: sairaustapaus oli esteenä tälläkin kertaa.

Nukkehallitus Suomeen ja Ukrainaan

Historian ja yhteiskuntaopin lehtori **Sami Uotila** on tyytyväinen. Killan vierailu tuo vaihtelua normaaleihin koulupäiviin ja syventää oppilaiden kosketusta historiallisiin tapahtumiin.

– Historia toistaa valitettavasti itseään. Ukrainan sota muistuttaa siitä, missä tilanteessa Suo-

Lehtori Sami Uotila (vas.), Lauri Toivanen ja Heikki Kauppi valmistautuvat oppituntiin.

mi oli 1930-luvun lopussa ja 1940-luvun alkupuolella. Sitä ei saa eikä voi unohtaa, hän sanoo.

– Talvisodan alkaessa Suomi piti 1939 vallata muutamasapäivässä ja asettaa johtoon uusi nukkehallitus. Kun Venäjä hyökkäsi helmikuussa 2022 Ukrainaan, sen pääkaupunki oli tarkoitus vallata parissa päivässä.

Lukiolaiset ovat 17–18-vuotiaita. Heidän tietonsa sodista vaihtelevat suuresti. Osalla on suvussa kulkevia tarinoita sota-ajasta – niin rintamilta kuin kotioloistakin, osan tiedot kriisiajoista ovat vähäisiä ja hajanaisia.

Myös kotirintama käy sotaa

Sami Uotilan mielestä on hyvä, että Suomenkin sodat on ymmärretty muunakin kuin aseitten kalisteluna. Kun sotaa käydään, tarvitaan muitakin kuin sotamiehiä. Yhtenäinen ja vahva kotirin-

tama on aivan yhtä tärkeä kuin taisteluissa menestyvät joukot.

Eripurainen kansakunta on vaaran hetkellä tuhon oma.

Uotilan mukaan Suomen sotia ei lukiossa ehditä käymään läpi kovinkaan perinpohjaisesti.

Kaikkille pakollisia Suomen historian opintojaksoja on vain yksi ja siinä käydään läpi tapahtumat autonomian ajasta nykypäivään. Käytännössä talvi-, jatko- ja Lapin sodan käsittelyyn käytetään kaksi-kolme 75 minuutin oppituntia.

– Se on tietysti liian vähän, hän myöntää.

Nuoriso on valveutunutta

Nuorison isänmaallisuutta Sami Uotila ei kyseenalaista.

– Nuoret ovat varmasti valmiita puolustamaan maataan samalla tavalla kuin ennenkin. Isänmaallisuus koetaan kuitenkin hieman eri tavalla. Siihen kuu-

luvut ihmisten tasa-arvo, vapaus, huolenpito kaikista ja hyvä elintaso. Ne ovat saavutuksia, joista ollaan valmiita pitämään myös kiinni, hän sanoo.

Lauri Toivanen ja Heikki Kauppi kokevat tekevänsä tärkeää työtä. He eivät puhu korkealta katederilta, vaan pyrkivät etenemään esittämällä selviä faktoja, mutta samalla niistä oppilaiden kanssa keskustellen.

– Kiinnostusta tuntuu olevan. Ja kysymyksiä riittää – sellaisiakin, että omatkaan tiedot eivät aina riitä niihin vastaamaan, Lauri Toivanen naurahtaa.

Kilta jatkaa kierroksiaan Kanta-Hämeen kouluissa ensi vuonnakin. Tervakoskelta jää päällimmäisenä mieleen erään oppilaan kommentti sota-ajan suomalaisista veteraaneista:

– Kovia äijiä.

Teksti ja kuva: Veli-Matti Jusi

Kanta-Hämeen killan kesätapahtumia

Kanta-Hämeen Sotilaspoikien Perinnekillan 30-vuotisjuhlallisuuksiin liittyvä ”KutsuAmmunta” järjestettiin 8.6.2023 Parolannummen pienoiskivääriradalla 10 laukauksen sarjana. Ammuntaan osallistui 30 kilpailijaa ja kisan voitti Panssariprikaatin kapteeni Miika Hakala. Palkinnot jakoi yrittäjäneuvos Ilkka Ruohola ja sotakamreeri Teuvo Mahrberg. Kuva: Erkki Toivanen

Maanpuolustuksen seniorit tekivät retken 2.–5.5.2023 Viiron reitillä Naissaari - Valka - Tartto - Tallinna. Mukana oli 11 kiltalaista. Matkanjohtajana oli killan puheenjohtaja Lauri Toivanen. Oppaina olivat Kalle Hurme ja Panssarilehden päätoimittaja Ari Parkkola. Kuva Naissaaresta: Erkki Toivanen. Tekstit: Lauri Toivanen

Mitä me sotilaspojat teimme 1939–1940?

Miltei poikkeuksetta kaikki kotikatuni Caloniuksenkadun varrella Helsingissä asuneet kaverini kuuluivat ainakin yhteen nuorisjärjestöön, sotilaspoikiin, partioon tai väestönsuojelujärjestön poikaosastoon.

Minä kuuluiin kaikkiin kolmeen, joista ehkä tärkein oli Helsingin 5/Pion.sk:n poikaosasto eli Pioneeripojat. Monet kotikatamme sotilaspojista olivat suomenruotsalaisia ja kuuluivat Helsingfors Soldatgossar-järjestöön. Tätä joukkoa olivat **Bjarne, Stig, Gusse ja Alfred**. Bjarne ilmoitti aina olevansa ”joditroppari” eli lääkintäsotilaspoika. Heille opetettiin muun muassa ensiapua.

Erkki kuului sinisiin partio-poikiin, minä ruskeisiin. Nimitykset tulivat puseron väristä. Siniset kuuluivat NMKY:n Partioliihtoon ja ruskeat Suomalaiseen Partiooikaliittoon.

Koulukaverini **Tauno** kuului kanssani samaan partioliippukuntaan, Helsingin Metsänkävijöihin, alkuperäiseltä nimeltään Töölön Partioijat. Tauno toimi vartionjohtajana Susi-vartiossa, johon minäkin kuuluiin.

Henri ja minä kuuluiimme

Alkuperäinen kuvateksti: Sotapoikia Ratakadun ruotsinkielisessä kansakoulussa Helsingissä 19.8.1941. Kuva: Sundström, Hugo, epävarma. Museovirasto / JOKA Journalistinen kuva-arkisto / Hufvudstadsbladet 1941.

Helsingin väestönsuojelujärjestön poikaosastoon. Harjoituksissa ja ”virallisissa” tehtävissämme käytimme vihreää, ranskalaismallista kypärää, kaasunäärämariketeloa ja keltaista käsivarsinauhaa.

Kotikatamme tytöistä muistelen ainakin muutaman kuuluneen pikkulottiin tai tyttöpartioon. Kotitaloni toisessa rapussa asui ikäiseni tyttö, **Taina Elg**. Hänen kengästään pudonnutta steppirautaa kannoin maskottina

kauan. **Taina Elg** oli myöhemmin tunnettu ballerina, joka menestyi Amerikassa näyttelijänä.

Järjestötoiminnan lisäksi ehdimme tehdä muutakin. **Erkillä** olimme tinasotilaiden valmistusmuotit. Teimme tinasotilaita ja kävimme niillä sotaa heidän kammarinsa matolla. Grammarilla soittelimme musiikkia.

Meille sotilaspojille oli mieluista työtä halkojen pinoaminen. Mukana olivat kaikki kaverit **Alfredin** toimiessa vanhiimpa-

na. Lapiomme myös katukäytävälle satanutta lunta ja säkitimme hiekkaa talon tulenarkoihin paikkoihin. Tästä toiminnasta talonmies sitten maksoi muutaman markan palkan. Lisäksi saimme hänen emäntänsä leipomia tuoreita pullia.

Läheisellä Väinämöisen luistinradalla pelasimme jääpalloa ja osallistuumme rusettiluisteluihin. Luistinradan takana avautuivat hyvät hiihtomaastot, joita käytimme hyväksemme.

Mieleeni on jäänyt myös naapuritalossa asunut suomalainen SS-mies, joka kotilomilla käydessään käytti sotilasunivormua. (SS – Schutzstaffel, suomeksi Suojajoukot. Suomalaiset vapaaehtoiset SS-miehet palvelivat saksalaisessa SS-divisioonana Wikingissä. Toimituksen huomautus.)

Kouluakin piti käydä. Ratakadulla norssissa oli suomen kielen opettajanani – yllätys, yllätys – Kouvolaissa sotilaspoikajohtajana toiminut tohtori **Eino Puramo**.

Tämä kertomukseni olkoon muistokirjoitus mainitsemilleni sotilaspojille, jotka ovat jo siirtyneet ajasta ikuisuuteen.

Raimo Berkan

Etelä-Kymenlaakson Sotilaspoikien Perinnekilta ry

Killan vuosikokous **tiistaina 20.2.2024 klo 18.00 SIMEON-SALISSA**, Pikkuympyräkatu 34, Hamina. Kokouksessa käsitellään sääntöjen 10§:n määräämät vuosikokousasiat **Kahvitarjoilu alkaa klo 17.00**

Tervetuloa!

Kiltahallitus

Satakunnan Sotilaspoikien Perinnekilta ry

Vuosikokous **ti 19.3.2024 klo 16.00 Kokemäellä, Vanha yhteiskoulu, perinnehuone.**

Kahvitarjoilu 15.30 alkaen Ennen kokousta klo 14.00 yritysvierailu Sinituote Oy:ssä, Satakunnantie 119 B, Kokemäki

Tervetuloa!

Hallitus

*Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
God Jul och Lyckligt Nytt År*

- Liittohallitus
- Sotilaspoika-Soldatgossen

Sotilaspojasta lentäjäritariksi – Unto Oksalan tarina

Mannerheim-ristin ritari nro 122 **Unto Johannes Oksala** syntyi Jyväskylässä 15.3.1915.

Perhe muutti muutaman vuoden päästä Tampereelle, jossa Unto aloitti koulutiensä. Kansakoulun jälkeen hän kävi rippikoulun ja Tampereen klassillinen lyseon.

Oksala oli aktiivinen partiolainen. Hän kuului vuonna 1920 perustettuun Tampereen Kotkat -partiolippukuntaan. Rippikouluikänsä hän liittyi myös Tampereen suojeluskunnan poikaosastoon. Aamulehteen Oksala pääsi ensimmäisen kerran 14.2.1931 osallistumisestaan Klassillisen lyseon hiihtokilpailuihin. Hän osallistui myös 8.3. Hämeen partiopiirin hiihtokilpailuihin Orivedellä. Oksala sijoittui 5 km:n alle 17-vuotiaiden sarjassa neljänneksi ja pääsi jälleen Aamulehteen. Viikkoa myöhemmin Oksala oli taas hiihtämässä kilpaa. Tampereen Hiihtoseuran poikahiihtojen loppukilpailuissa Oksala voitti oman III alueen 14-15-vuotiaitten sarjan.

Tampereen suojeluskunnan partiomiskilpailuissa (kyllä, ei partio!) marraskuun alussa Oksala sijoittui kolmanneksi ”Taistelijan malja” -kilpailussa. Siihen kuului taistelutoiminta, maalin havaitseminen, matkan arvioimiseen kulunut aika huomioonotettuna sekä eteneminen tulitaistelussa. Kaikki nämä tietysti sodan mukaisen toiminnan puitteissa.

Sotilaspojasta lentäjäksi

Varusmiespalvelus Ilmailukoulussa Kauhavalla alkoi 17.9.1934. Oksala oli valittu reservin aliupseeriohjaajakursi 1:lle (Res.AOK 1). Ensilenolle Oksala pääsi 19.2.1935 *Smolikilla*, joka siihen aikaan oli ilmavoimien peruskoulutuskone. Ensilenolla lentoaika kertyi 25 minuuttia suurimman korkeuden ollessa 200 metriä. Ensimmäinen yksinlento tapahtui 21.3.1935. Sitä ennen kaksoisohjauskoulutusta oli takana 11,40 tuntia. Laskuja hänellä oli 83 kpl.

Sotilaslentäjätodistuksen Oksala sai 29.2.1936. Samalla hän sai Suomen lentomerkkin. Lentomerkkejä ei kuitenkaan ole numeroitu! Näitä lentomerkkejä jaettiin 1 628 kappaletta ennen 11.4.1945 tehtyä mallimuutosta, jolloin hakaristitunnus poistettiin merkistä. Varusmiespalveluksen jälkeen Oksala määrättiin 13.3.1936 Lentolaivue 44:ään kersantin vakanssille. Vääpeliksi hänet ylennettiin 27.2.1940 ja lentomestariksi 8.9.1941.

Erikoiskoulutusta Oksala sai sokkolento- ja 2-moottorikoneiden ohjaajakursseilla vuonna 1935 sekä hävittäjälentäjäkursilla 1938. Siihen väliin mahtui vielä vesilentokoulutus 1936.

Junkers Ju 88 A-4 Luonetjärven kentällä. SA-kuva. Oksala lensi yhteensä 16:lla suomalais-tunnuksellisella ja kolmella saksalaistunnuksellisella Junkersilla.

Ju 88 -koneen miehistö valmistautuu talviselle lennolle. Oksala toinen oikealta. Kuva: Oksalan jäämistö

Oksala oli aktiivinen sotilaspoika ja partiolainen. Kuva vuodelta 1932. Oksalan jäämistö

Sotalennot

Talvisodan alkaessa Oksala palveli Lentolaivue 44:ssä lentäen *Blenheim*-kalustolla. Ensimmäinen sotalento BL-113 -koneella 2.12.1939 jouduttiin keskeyttämään jäätyneen takia. Samalla koneella toteutettiin tiedustelulento seuraavana päivänä Oksalan lentämänä.

Oksalan ohjaamat *Blenheim*-mit joutuivat myös ongelmiin. BL-115 sai osuvia ilmatorjuntatulesta ja koneella tehtyi pakkolasku Hiidenjärvelle 11.2.1940. Muutama päivä myöhemmin siirtolennolla Tampereelle koneella piti tehdä pakkolasku Immolaan mootto-

riongelmiä takia. Pahin tapaus oli kuitenkin 26. helmikuuta, jolloin BL-119 teki pakkolaskun linjojen taakse Syskyjärvelle Laatokan Karjalaan. Vihollishävittäjän pudottama kone tuhoutui, mutta miehistö pääsi kävellen omalle puolelle. Kone löytyi jatkosodan aikana kesällä 1941.

Talvisodan päättyttyä Oksalalla oli hieman vajaa 500 lentotuntia.

Välirauhan aikana Oksala lensi mm. kuvauslentoja Pohjois-Suomessa. Jatkosotaan Lentolaivue 44 lähti tutulla *Blenheim*-kalustolla. Ensimmäinen sotalento oli 1.7.1941 tehty pommituslento. Heinäkuussa hänelle tuli 14 sotalentoa.

Vuoden 1942 sotalennoista neljä oli onnistuneita kaukopartioiden huoltolentoja *Blenheim*-koneilla mm. Sorokan alueelle.

Kevättalvella 1943 Oksala lähti *Hanssin Jukalla* Saksaan. Kohteena oli Tutow, joka nykyisin sijaitsee Puolassa. Siellä alkoi teoriakoulutus uuteen kalustoon. Suomi oli saanut ostettua *Junkers Ju 88*-pommikoneita, joita oltiin nyt hakemassa. Ensimmäiset lennot Oksala teki 7.3. Paluulento 15.–16.4.1943 lennettiin reittiä Tutow – Königsberg – Riika – Helsinki – Pori.

”Puolustusvoimain ylipääl-

likkö on pvm:llä 21.11.43 nimittänyt lentomestari Unto Johannes Oksalan Vapaudenristin 2. luokan Mannerheim-ristin ritariksi” – näin alkoi nimityskirje ja Oksalasta tuli ritari numero 122. Mannerheim-ristejä jaettiin yhteensä 191 kappaletta. Lentäviä ritareita oli 19. Heistä neljä kaatui sotien aikana.

Viimeisenä sotakesänä, juhannuksena 1944, Unto Oksala meni naimisiin **Mairi Pesosen** kanssa. He saivat kaksi lasta, **Arjan** 1945 ja **Jorman** 1946.

Jatkosodan viimeinen lento oli JK-263 -koneen siirtolento Onttolasta Rissalaan 10.9.1944. Oksala joutui myös Lapin sotaan lentäen sen aikana 10 lentoa, joista seitsemän oli sotalentoja.

Oksala teki yhteensä 132 sotalentoa. Sotien jälkeen hän jäi vielä palvelukseen lentäen yhteensä noin 1 000 lentotuntia. Hänelle myönnettiin ero omasta pyynnöstä 5.8.1948.

Sotien jälkeen

Erottuaan palveluksesta Oksala oli muutaman vuoden maanviljelijänä Kontiolahdella kunnes siirtyi takaisin Tampereelle. Hän toimi vahtimestarina Hämeen museolla 15 vuotta ja lopuksi Suomen Merivakuutus Osakeyhtiön tarkastajana 1969–1994. Suomen Ilmailuliitto palkitsi Mannerheim-ristin lentäjäritareita *Harmon patsaalla* 1994. Lentäjäritareita oli silloin elossa vielä kuusi.

Unto Oksala kuoli 6.8.1995 Tampereella. Hänet haudattiin Kalevankankaalle 19.8.1995 sotilaallisilla kunnianosoituksin.

Pasi Pirttikoski

Lähteitä: Oksalan jäämistö, lentopäiväkirjat ja Internet

Olavi Kangasniemi kädessään kelloseppäkoulussa tekemänsä taskukello sekä taustalla seinäkello, jonka on tehnyt hänen hyvä ystävänsä, sotaveteraani, kelloseppämestari Kauko Malin (1922-2016). Kuva: Markku Rauhalhti

Olavi Kangasniemi – sotilaspoika lähettinä ja musikanttina

Huhtikuussa 94 vuotta täyttänyt kelloseppämestari **Olavi Kangasniemi** eli lapsuutensa Kankaanpäässä ja toimi Kankaanpään suojeluskunnan poikaosastossa 10-vuotiaasta lähtien. Jo pienestä pitäen hän pääsi seuraamaan Kankaanpään suojeluskunnan harjoituksia. Kankaanpään suojeluskunta oli vuodesta 1932 alkaen tykistösuojeluskunta. Olavi sai kylän muiden suojeluskuntapoikien kanssa väliillä olla tykkiharjoituksissa apumiehinä.

Olavi osallistui kotitalon töihin heti ”kun kynnelle kykeni”. Hän osallistui myös sota-ajan mottitalkoisiin. Jatkosotavuonna 1943 neljätoista vuotiaana Olavi hakkasi kesäkuun puoliväliin mennessä lähes kaksikymmentä mottia halkoja, ja olisi tehnyt enemmänkin, mutta loukkasi juhannuspäivänä pahasti jalkansa. Mottitalkoista hänellä ovat muistoina rintamerkit: pronssikirves (1 m³), hopeakirves (4 m³) ja kultakirves (16 m³).

Vuonna 1939 kymmenvuotias Olavi Kangasniemi liittyi Kankaanpään suojeluskunnan poikaosastoon. Suojeluskunnan toiminta keskittyi paljolta nuorisoseurantalo Väinölään ja sen ympäristöön. Vuoden 1942 lopulla Kankaanpään suojeluskunnalle valmistui oma toimitalo *Pohjanlinna*. Sotilaspoikien leirejä oli lähinnä Kankaanpään Verttuun kylässä.

Maastotaitojen lisäksi harjoiteltiin myös ”äkseerausta”, aseina olivat puukiväärät. Kankaanpäässä oli sotilaspöytäkirjojen esikunta ja siellä Olavi palveli lähettinä. Kymmenvuotiaana hän sai kerran toimia ”suurena sotapäällikkönä”. Talvisodan alla loka-

kuussa 1939 reservit kutsuttiin ylimääräisiin harjoituksiin (YH). Olavi sai tehtäväkseen ohjata yöllä Kankaanpään rautatieasemalle tulleet reserviläiset joukkojen kokoontumispaikkaan kansanopistolle.

– Istuin ratsun selässä ja kädessä minulla oli lippu. Matkaa asemalta kansanopistolle oli noin kolme kilometriä. Miehiä oli lähemmäs kaksisataa ja oli pilkkopimeää. Hyvinhän se meni, vaikka minulla ei ollut kokemusta ratsastamisesta, Olavi kertoilee. Musiikki on ollut Olavi Kangasniemen suuri harrastus lapsesta lähtien. Sotilaspoikana hän soitti klarinettia Kankaanpään suojeluskunnan soittokunnassa monenlaisissa tapahtumissa, myös sankarihautajaisissa. Asevelvollisuusaikanaan Olavi soitti myös Reserviupseerikoulun orkesterissa. Lisäkoulutusta klarinetin soittoon hän hankki Viipurin musiikkiopistossa Lahdessa. Musiikkiharrastus jatkui sitten vuodesta 1957 alkaen Tampereella, jossa Olavi soitti *Partiolippukunta Tampereen Kotkien* puhallinorkesterissa runsaat kaksikymmentä vuotta ja lauloi pitkään *Mieskuoro Pirkanmiehissä*.

1940-luvun loppupuolella Olavi suoritti Lahdessa kolmivuotisen kelloseppäkoulutuksen. Kelloseppämestari Olavi Kangasniemi toimi Tampereella vuosina 1961–1995 puolisonsa kanssa kello- ja kultakaupparyhtijänä. Isänmaan asiat kuuluvat edelleen Olavi-sotilaspojan harrastuksiin. Hän on 1993 perustetun Pirkka-Hämeen Sotilaspoikien Perinnekullan perustajajäsen.

Markku Rauhalhti

Ocarina-nuorisokouoro

Porvoossa juhlittiin

Itä-Uudenmaan Sotilaspoikien ja Lottatyttöjen Perinnekissan 30-vuotisjuhlaa vietettiin Porvoossa 11.11.2023.

Tervetuloivotuksessaan kunniapuheenjohtaja **Erkki Nieminen** kävi perusteellisesti läpi killan historiaa.

Espanjasta juuri mitaleita hakeneen Porvoonseudun musiikkiopiston, **Mia Makaroffin** johtaman Ocarina-nuorisokouoron esittämät laulut *Morgonvisa*, *On neidolla punapaula*, *Venehessä vetten päällä* ja *Tuuli laivaa kuljettaa* saivat juhlaivieraiden suut hymyyn.

Juhlapuheessaan Porvoon kaupunginhallituksen puheenjohtaja **Jorma Wiitakorpi** totesi, miten omien vanhempien esimerkki, kokemukset ja tarinat voivat muokata lasten asenteita kohtaamaan sotiemme veteraaneja ja kotirintamalla vaikuttaneita sekä arvostamaan heidän saavutuksiaan.

Kuoron laulama *Finlandia*-hymni herkisti kaikki kuulijat. Hymnin jälkeen Sotilaspoikien Perinneliiton puheenjohtaja **Juhani Manninen** puhui aiheesta ”Sotilaspojat jatkossa”. Hän kertoi muun muassa oman liittomme jatkavan toimintaansa vuoteen 2030 asti, vaikka veteraaniliitot lopettavat toimintansa jo vuoden 2024 loppuun mennessä. Näiden liittojen muistoa ja perinteitä vaalimaan on jo perustettu alueellisia tammenlehvän perinneyhdistyksiä.

Näin myös Porvoossa toimiva Tammenlehvän Itä-Uudenmaan perinneyhdistys ry - Traditionsföreningen Eklövet i Östra Nyland rf on saanut sääntönsä hyväksytyttyä PRH:ssa ja yhdistyksen toiminta on alkanut.

Saima Malmivaara soitti sellolla **Sebastian Fagerlundin** teoksen *Recitativo* ja **J.S.**

Bachin C-preludin, jota ainakin useimmat kuulijat olivat tottuneet kuulemaan soitettavan kirkkourilla.

Puolustusvoimain tervehdyksen toi Uudenmaan aluetoimiston päällikkö, everstiluutnantti **Markku Jämsä**.

Ansoituneita muistettiin mitalein ja standaarein. Sotilaspoikien Perinneliiton hopeisen ansiomitalin sai **Toivo Vilja** ja pronssisen **Maria Söderström**, **Raija Tölkö** sekä **Jari Flinck**. Killan pöytästandaarin saivat perinneliiton puheenjohtaja Juhani Manninen ja kiltamme pitkäaikainen puheenjohtaja **Jouni Ahola**.

Lopuksi rovasti **Tapani Mäki-Panula** siunasi ruoan ja siten me kaikki söimme hyvin ja nautimme maittavat kakukahvit.

Teksti ja kuvat: **Pekka Kunnas**
killan varapuheenjohtaja

Palkitut vasemmalta Toivo Vilja, Jari Flinck, Marja Söderström ja Raija Tölkö sekä palkitsijat Jouni Ahola ja Juhani Manninen, jotka saivat myös killan pöytästandaarit.

”Nyt tieltä pois, kun marssii joukko musta”

Erkki Malmin isä oli alahärmäläinen vapaussoturi Vihtori Malmi (1891–1943). Hän lähti huhtikuussa 1930 Kanadaan. Takauksista oli kertynyt velkoja ja tarkoituksena oli hakea muun muassa niihin rahoja. Lyylistä, viiden lapsen äidistä, tuli amerikanleski ja Haapalan tilan isäntä. ”Kyllähä se usko oli sellaanen, että se sieltä takaasi tuloo...”

Erkki (s.1921) liittyi Alahärmän suojeluskunnan poikaosastoon ollessaan vähän toisella kymmenellä. Kansakoulun opettajat ”oikein istutti meihin isänmaallisuuden”. He olivat IKL:n (Isänmaallinen kansanliike) vahvimpia kannattajia ”ja se meidän poikaosastotoiminta oli sitte sen mukaasta.” Opettaja **Kentalla** oli musta lippu, jota hän marssien keulassa kantoi.

Erkki muistaa vieläkin laulamansa *Luo lippujen* -laulun sanat. Paikallisista vaikuttajista hän on nähnyt Vihtori Kosolan, Antti Isotalon ja Matti Laurilan. Koulussa näistä asioista ei puhuttu, mutta tapahtumien jälkipuintia oli ja vapaa-ajalla pidettiin yllä ”ryssävihana” tunnettua ilmiötä.

16-vuotiaana, vuonna 1937, Erkistä tuli suojeluskuntalainen. Sylvi-sisko liittyi Lotta Svärd Voltin kyläosastoon samana vuonna. **Sylvi Malmi** (1920–2016), myöhemmin **Kojonen**, toimi muonituslottana.

Joulukuussa 1939 Erkki oli asemalla saattamassa, kun Jalkaväkirykmentti 23 lähti talvisotaan. ”Periaattees täälähän oli vähän sellasta kahtia jakoa: Isänmaallisia ja ei isänmaallisia. Piti vähän varoa mitä siellä kulloinkin puhu.” ”Punaasia ei otettu suojeluskuntaan.” Tappeluaitakin syntyi. Alahärmästä lähti SS-pa-

Lotta Sylvi Malmi ja Väinö Kojonen vihittiin maaliskuussa 1943 Alahärmässä. Veljet, asevelvollinen Erkki Malmi oikealla ja Jussi Malmi. Kokkolan Valokuvaamo. Malmin sukualbumi.

taljoonaan kaksi miestä. Myös Erkkiä yritettiin värvätä. Hän päätti kuitenkin odottaa kutsuntoja.

Erkki Malmi ilmoittautui Jalkaväen alokaskoulutuskeskus 9:ssä Jyväskylässä 1.9.1941. Hän päätyi Mäntän motin kautta sairaalija-autonkuljettajaksi 19. Sairasautokomppaniaan, jonka toimipaikkoina olivat muun muassa sotasairaalat Kuopiossa ja Äänislinnassa. Sinne saapui suruviesti. Vihtori Malmi oli kuollut räjähdysmäisessä kaivosalueen asuntopalossa Ka-

nadan Ontariossa 25.2.1943. ”Siitä ei ole paljo puhuttu.” Enon kautta tuli tieto onnettomuudesta ja hän hoiti myös hautajaiset siellä. Vihtorin tuhkat tuotiin sukuhautaan Alahärmän kirkkomaahan.

Jaana Laamanen

FT Jaana Laamanen on muistitiedosta kiinnostunut tutkija, maitolaiturimaisteriksikin kutsuttu kansatieteilijä. Lisätietoa: www.maitolaituri-maisteri.fi

Muistathan

että seuraava Sotilaspoika-lehti ilmestyy jo 1. maaliskuuta 2024. Aineisto tähän lehteen 24. tammikuuta mennessä.

Kajaanin seurakunta
rohkaisee elämään
kristittyinä.

KAJAANIN
SEURAKUNTA

Vastaukset sivun 8 kysymyksiin:

1. B (Kouvolassa ja Mäntyharjulla), 2. C (Kokkolan edustalla), 3. C (Pentti Haanpää), 4. C (Virolahdelta Savukoskelle), 5. B (Koivisto ja Lahdenpohja)
6. C (Armenialainen), 7. B (Lauri Pekuri), 8. D (Sotamies Riitaoja), 9. C (Pål Jonson), 10. A (Hattuvaarassa)

Sotilaspoika – Soldatgossen

Jyväskylässä 22.12.2023/32. vuosikerta

- Sotilaspoikien Perinneliitto ry:n julkaisema lehti – Tidning utgiven av Soldatgossarnas Traditionsförbund rf. ISSN 1236-2611. Ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Painos 2 700 kpl. • **Päätoimittaja Matti Hyvärinen, p. 0400 327 613. Sähköposti: sotilaspoikalehti@pp.inet.fi** • Lehden postiosoite on toimiston osoite.
- **Ilmoitushinnat:** 1/1 sivu 800 euroa, 1/2 sivua 500 e, 1/4 sivua 300 e, 1/8 sivu 200 e, 1 x 50 mm 45 e, 2 x 30 mm 60 e, 2 x 40 mm 75 e, 2 x 50 mm 90 e. Etusivu ja lisäväri sovittava erikseen. Tilaushinta ei-jäsenille 20 euroa. • **Ilmoitusaineisto:** Sähköiset aineistot painokelpoisina pdf-tiedostoina sähköpostitse Taittoteamiin ja kopiona päätoimittajalle. Jos ilmoitusta ei voida laatia sähköiseen muotoon, aineiston voi toimittaa paperilla. • **Osoitteet ja osoitteenmuutokset** liiton toimistoon, **Kolmospesänkatu 2 H 42, 40520 Jyväskylä** tai sähköpostina **sotilaspoikien.perinneliitto@pp.inet.fi** • Osoitteenmuutokseen on merkittävä osoitetiedoissa oleva killan numero (1–32). • **Puheenjohtaja Juhani Manninen, puhelin 0500 750 252 . Sähköposti juhani.manninen@surffi.fi** • **Toiminnanjohtaja Ilkka Kaapro, puhelin 0400 409 265** • **Sivunvalmistus:** Taittoteam Oy, Kortesuontie 4, 33480 Ylöjärvi, puhelin 040 716 0560. Sähköposti: aineisto@taittoteam.fi • **Painopaikka:** Salon Lehtitehdas Oy 2023.

Kiinteistö Tolonen, LKV
0400 689 257

Kauppakirjat, arviot, kaupan vahvistukset, ym. sopimukset. Soita!

YRITYSLAHJA

MAINOSTUOTTEET • PAINATUKSET • TEIPPAUKSET

TUOTTAJANTIE 22, 88600 SOTKAMO
P. 044 520 2733 • WWW.YRITYSLAHJA.NET

Ristijärvi

KESKELLÄ KAINUUTA

www.ristijarvi.fi

A. Kyllönen Oy

www.akyllonen.fi

Kuhmo - Sotkamo
Puh. 358 8 655 0256

Palveleva rautakauppa

KRP HALLI
MYYMÄLÄ OY
SOTKAMO

www.krphalli.fi
P. 08 633 0880
KESKUSKATU 2, SOTKAMO

OP Koti

Palvelevat liikkeet keskellä Sotkamo

Kainuuntie 19, 88600 Sotkamo

Kukkakauppa Ahkeraliisa

08 666 2223

e-mail: kukkakauppa.ahkeraliisa@gmail.com

**SOTKAMON HAUTAUS-
TOIMISTO RUSANEN OY**

08 666 0070 tai 0400 384 988, e-mail: risto.rusanen@hautausseuran.fi
www.sotkamonhautausseuran.fi

*Kainuulaiset toivottavat lukijoille
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

Leipomo • Konditoria

Perinteiset
ruoka- ja
kahvileivät

Kainuuntie 17, 88600 Sotkamo

Kainuuntie 28, 88600 Sotkamo, 08 632 200
sotkamo@sotkamonapteekki.fi
www.sotkamonapteekki.fi

Palvelemme: ma-pe 9-19, la 9-15, su ja pyhinä 11-15
Joulu- ja juhannusaattona 9-13, uudenvuoden aattona 9-15

SOTKAMON SEURAKUNTA

**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!**

Kajaanin kaupunki

www.kajaani.fi

Vanhanajan kenkäkauppa Sotkamossa
Tervetuloa tutustumaan!

**KENKÄKAUPPA
SAASTAMOINEN**

Kainuuntie 11, Sotkamo, p. 050 471 4916

Kauppakatu 29, Kajaani • p. 010 322 1900 • www.paasky.com

*Rauhaista Joulua ja
Hyvää Uutta Vuotta
toivottaen*

**Sotkamon
VARAOSA OY**

Raunilantie 4, Sotkamo. Puh. (08) 6662961

VUOKATTI SPORT

RAUHALLISTA

joulun aikaa

Keräset Elina ja Juha

Kajaanin ja Ristijärven
HAUTAUSPALVELU

PITOPALVELU

Huokaus

K A U P P A K E S K U S

M A I L I

**SOT
KAMO**